

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

1. Μετά την έκτύπωσιν τῆς μελέτης μου *Ἡ ἀκληροία εἰς τὰ ἔθιμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ* (σελ. 28-44) μοὶ ἀνεκοινώθη παρὰ τοῦ ἱερέως Παντελῆ Τζαβέλλα ἡ κατωτέρω ἐνδιαφέρουσα περίπτωσις προσλήψεως δευτέρας γυναικὸς ἕνεκα στειρότητος τῆς πρώτης: Περὶ τὸ ἔτος 1893 ἡ σύζυγος Χρ. Πέπα, ἐκ τοῦ χωρίου Σέκουλα Ὀλυμπίας, μὴ ἔχουσα τέκνα, ἐγχευάσθη ἀπὸ μίαν συνυφάδα της ὡς *ἀκληρη*. Ἐνεκα τούτου ἐξωργίσθη καὶ παρώτρυνε τὸν σύζυγόν της νὰ νυμφευθῆ ἄλλην γυναῖκα πρὸς παιδοποιίαν. Ἡ ἴδια ἐνδιεφέρθη διὰ τὸν δεύτερον τοῦτον γάμον, ἦλθεν εἰς συνεννόησιν μετὰ τινος νέας ἐκ τοῦ χωρίου Μάτεσι, ἣτις συγκατετέθη νὰ γίνῃ ἡ δευτέρα σύζυγος. Προσῆλθε μετὰ ταῦτα εἰς τὸν τότε Ἐπίσκοπον τῆς περιφερείας καὶ ἐζήτησε διαζύγιον, ἀπειλοῦσα ὅτι, ἂν τοῦτο δὲν ἐκδοθῆ, θὰ πέσῃ εἰς τὸ ποτάμι νὰ πνιγῆ. Τὸ διαζύγιον ἐξεδόθη, ἐγένετο ὁ οὕτω παρασκευασθεὶς γάμος καὶ ἐγεννήθησαν ἀπόγονοι, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ ζοῦν ἀκόμη. Ἡ πρώτη σύζυγος, ἡ μεριμνήσασα διὰ τὴν πρόσληψιν τῆς δευτέρας πρὸς παιδοποιίαν, διέμενεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην ἐπέχουσα θέσιν πενθερᾶς, καὶ ἀποκαλουμένη παρὰ τῶν οἰκείων *μανάτσι*¹⁾.

Πρέπει ἐπίσης νὰ προστεθῆ, ὅτι τὸ ἔθιμον τῆς προσλήψεως δευτέρας γυναικὸς πρὸς παιδοποιίαν ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Βουλγάροις, ὡς καὶ παρ' ἄλλοις σλαβικοῖς λαοῖς. Ἡ προσλαμβανομένη δευτέρα σύζυγος ἐν Βουλγαρίᾳ ὀνομάζεται *namiestnica*, ἡ λέξις δὲ αὕτη εἶναι γνωστὴ καὶ εἰς ἄλλους νοτιοσλαβικοὺς λαοὺς²⁾.

2. Εἰς τὴν μελέτην μου *Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν λαϊκῶν μέτρων καὶ σταθμῶν* (σ. 86 στ. 5-6) τὰ περὶ τῆς λέξεως *τέστα* διορθοῦνται καὶ συμπληροῦνται ὡς ἐξῆς: ...δοχεῖον ὕδατος γνωστὸν μὲ τὸ ὄνομα *τέστα*, ὅπερ ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως *testa*, ἀπαντώσης ἤδη εἰς κείμενα τῶν κλασικῶν χρόνων μὲ τὴν σημασίαν ἀγγεῖον, ὡς παρ' Ὀρατίω, *Carmina* I, 20, 2, ...*potabis modicis Sabinum/cantharis, graeca quod ipse testa/conditum levi...*³⁾. Ἡ αὕτη λέξις ἀπαντᾷ ἐν Πελο-

¹⁾ Ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι εἰς τὴν περιφέρειαν Ἀνδριτσαίνης Ὀλυμπίας εἶναι γνωστὴ ἡ λέξις *κορκομπίνα*, *κορκομπίνα* (ἐκ τοῦ λατινικοῦ *concupina*), συνώνυμος πρὸς τὸ *σύγρη*, *συγκόρμισσα*.

²⁾ Βλ. *Fr. S. Krauss*, *Sitte und Brauch der Südslaven nach heimischen gedruckten und ungedruckten Quellen*. Wien 1885 σ. 233. Κατὰ λέξιν *namiestnica* δηλοῖ τὴν ἀντικαταστάτριαν.

³⁾ Εὐχαριστῶ καὶ ἐντεῦθεν τοὺς καθηγητὰς Δ. Ἀ. Νοτόπουλον τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Hartford καὶ Δ. Ἰ. Γεωργακᾶν τοῦ Πανεπιστημίου Dakota τῆς Ἀμερικῆς διὰ τὰς περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὑποδείξεις των.

ποννήσω (Μεσσηνία, Ἀρκαδία, Κορινθία) καὶ μὲ τὸν τύπον *τέσα*, προελθόντα ἐκ τοῦ *τέστα* κατ' ἀνομοίωσιν ¹⁾).

Ὡς πρὸς τὰς ἐκφράσεις τὰς ἐξ ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου προερχομένας (*λιθαρόπετρα*, *λιθαροπέταμα*) καὶ δηλούσας ἀπόστασιν (σ. 95 σημ. 5 τῆς ἀνωτέρω μελέτης), ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται καὶ εἰς τοὺς κατωτέρω χαρακτηριστικούς στίχους τῆς Ἰλιάδος (Γ, 10-12):

*Ἐὖτ' ὄρεος κορυφῆσιν Νότος κατέχευεν ὀμίχλην
ποιμέσιν οὗ τι φίλην, κλέπτῃ δὲ νυκτὸς ἀμείνω,
τόσσόν τις τ' ἐπιλεύσσει ὄσον τ' ἐπὶ λᾶαν ἴησιν.*

ΔΗΜ. Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

¹⁾ Περί τῆς ἀνομοιώσεως εἰς τὸ συμφωνικὸν σύμπλεγμα *στ, πίστη > πίση, στολή > σολή, βλάστη > βλάση* κλπ. βλ. *Stam. C. Caratzas, La dissimilation du t dans le dialecte du vieil Athènes et la valeur du témoignage de Kavassilas et Zygomalas (16e siècle)*. Ἀνάτυπον ἐκ τῶν *Rendiconti, Istituto Lombardo di Scienze e Lettere. Classe di Lettere - Vol. LXXXV - 1952 σ. 1-9.*